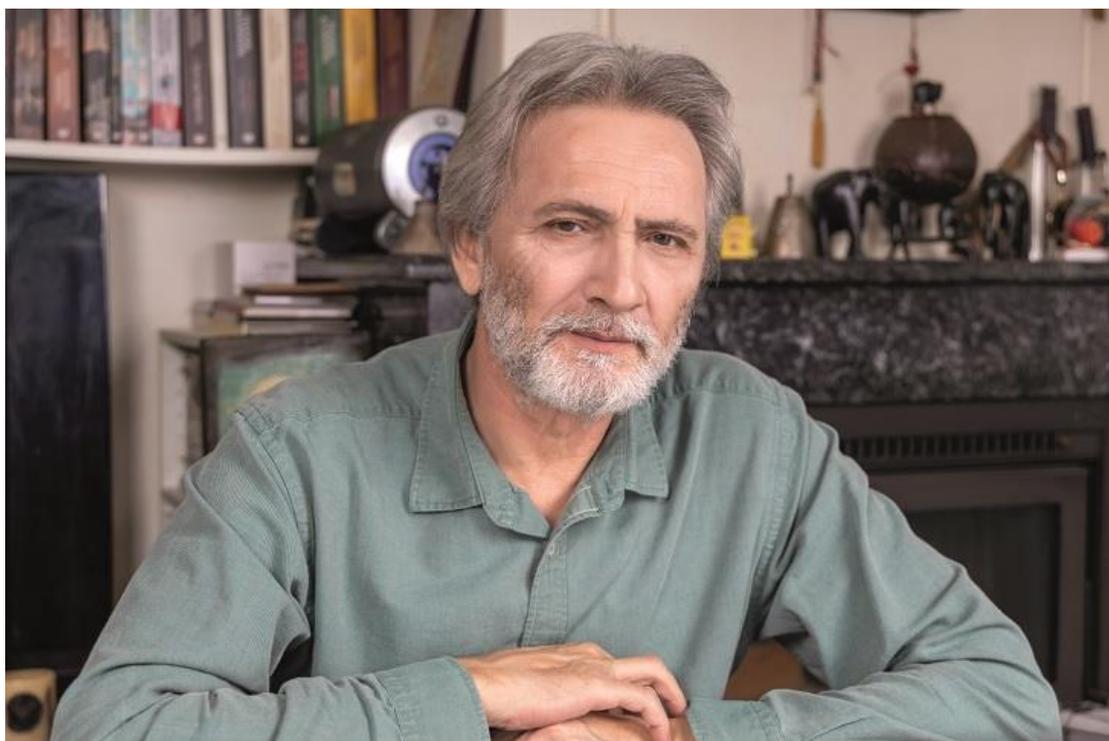

Γιάννης Καλπούζος: Ευτυχισα, μέσα από τα βιβλία μου, να έχω φίλους σχεδόν σε όλη την Ελλάδα

Με αφορμή την κυκλοφορία του νέου του βιβλίου [«Καλντερίμι 99 χρόνια στη Θεσσαλονίκη»](#) από τις εκδόσεις Ψυχογιός, ο συγγραφέας Γιάννης Καλπούζος απαντάει στις ερωτήσεις του Γιάννη Τομαδάκη.

Ο κ. Καλπούζος, αναφέρεται στη Θεσσαλονίκη που σε μαγνητίζει διαχρονικά, στον έρωτα, στις διαφυλετικές σχέσεις.

Ο συγγραφέας μιλάει και για τα ταξίδια του σ' όλη την Ελλάδα, με αφορμή τις παρουσιάσεις των βιβλίων του.

Ο έρωτας πρωταγωνιστεί στο καλντερίμι. Ο έρωτας που για άλλους είναι ανεκπλήρωτος, για άλλους κρύβει μυστικά, για άλλους επιβεβαιώνεται χρόνια μετά. Ο έρωτας είναι το βασικό στοιχείο που επιβιώνει ακόμη κι όταν η καθημερινή επιβίωση είναι δύσκολη. Τελικά τι ορίζει ο έρωτας;

Ορίζει τις ζωές μας. Στην ποιητική μου συλλογή «Έρωτας νυν αι αεί» έγραφα: «Έρωτας ο αέναος αλυτάρχης της φωτιάς και του νερού στους υπερπόντους και στις γειτονιές του σύμπαντος, που διαιρεί και επανασυνθέτει το ελάχιστο και το

μέγα». Αλλά κι ετούτα: «Έρωτας ο πρώτος άνθρωπος που βούτηξε κι ακόμα κολυμπά στο σπέρμα, στο γάλα και στο αίμα. Κι αυτόν τον πρώτο άνθρωπο, άλλη σπορά τον γέννησε. Και θέλει τούτη η σπορά, τον σπόρο της να ταξιδεύει, να σμίγει, να γεννά. Κι ας είναι άνθρωπος, ας είναι πέτρα, δέντρο, πουλί ή σύννεφο. Αρκεί να οργώνουν, να φυτεύουν ή μοναχά να παραστέκονται, να θέλγουν και να συδαιλίζουν τη φλόγα που σ' ονομάζει ύπαρξη...»

Στο καλντερίμι δεν επεκτείνεστε στις εθνοτικές συγκρούσεις. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν έντονες αναφορές. Φιλίες μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών λαών, υπερισχύουν της εθνικής ανάγκης και το αντίστροφο. Πιστεύετε ότι υπάρχουν ακόμη στις μέρες μας αυτά τα αποτυπώματα;

Αναφέρομαι στον Μακεδονικό Αγώνα και γενικότερα στις συγκρούσεις με τους Βουλγάρους, ενώ με κάποιες αναδρομές στις σφαγές των Τούρκων το 1821. Εντός της πόλης της Θεσσαλονίκης, όπου διαδραματίζεται σχεδόν εξολοκλήρου η μυθοπλασία μου, δεν υπήρχαν αυτά τα χρόνια αξιοσημείωτες συγκρούσεις μεταξύ των εθνοτήτων πέραν όσων καταγράφω στο βιβλίο. Από τους ήρωές μου ο Παράσχος συνάπτει φιλίες με αλλοφύλους και μέσω αυτού ο Κλεάνθης με κάποια από τα παιδιά των φίλων του πατέρα του. Ωστόσο αυτό δεν ήταν το σύνηθες, όπως αναφέρεται και στο «καλντερίμι». Η καχυποψία και οι προκαταλήψεις δεν επέτρεπαν φιλικές σχέσεις σε μεγάλη έκταση μεταξύ ατόμων διαφορετικών φυλών ή θρησκευμάτων, τουλάχιστον στα λαϊκά στρώματα. Σήμερα δεν υπάρχει αντίστοιχο πολυφυλετικό περιβάλλον στη Θεσσαλονίκη. Ωστόσο, αν πάμε προς την Ξάνθη και την Κομοτηνή, αναπτύσσονται παρόμοιες σχέσεις. Βεβαίως τα εθνικά ζητήματα έχουν εντελώς διαφορετική υφή σε σχέση με τότε, κάτι που αμβλύνει τις αντιθέσεις, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υφίστανται οι διαχωριστικές γραμμές. Σε κάθε περίπτωση στο «καλντερίμι» οι όποιες φιλίες δεν έρχονται κόντρα με το πατριωτικό συναίσθημα κανενός. Μόνο ο Παράσχος δείχνει μερικώς αδιάφορος με τα εθνικά ζητήματα, όπως όταν δεν ενθουσιάζεται με την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης, αν και ποτέ δε βρέθηκε στο δίλημμα να διαλέξει ο ίδιος την πατρίδα ή τη φίλια. Να μην ξεχνάμε κι ότι έζησε τα περισσότερα χρόνια του μέσα στο πολυφυλετικό περιβάλλον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Πρέπει να σημειώσω και πόσα τον βάραιναν. Κι αυτό στη βάση ότι κανένα γεγονός, όσο συνταρακτικό κι αν είναι, δεν υπερβαίνει σχεδόν για το σύνολο των ανθρώπων, τα προσωπικά βάσανα του καθενός.

Ένας άνδρας, ένας από τους πρωταγωνιστές του βιβλίου σας, εξαφανίζεται για κρύψει το μυστικό του και όταν επιστρέφει το αποκαλύπτει για να ξαναεξαφανιστεί. Κι εκεί που νομίζεις ότι όλα τελειώνουν, ο Γιάννης Καλπούζος με την πένα του, ανατρέπει ξανά την ιστορία. Οι ανατροπές χαρακτηριστικό και αυτού του βιβλίου σας. Είναι οι ανατροπές από τα αγαπημένα χαρακτηριστικά σας.

Από την εποχή του Ομήρου ο μύθος έλκει τον άνθρωπο. Έλκει κι εμένα και ασφαλώς τους αναγνώστες των βιβλίων μου. Άλλωστε εκεί αναδεικνύεται σε σημαντικό βαθμό και η φαντασία ενός συγγραφέα, από τι επινοεί. Ο σύγχρονος συγγραφέας πρέπει να λάβει υπόψη του και την ταχύτητα η οποία έχει εισβάλει στη ζωή μας με παντούς τρόπους. Άρα και οι ανατροπές πρέπει να έρχονται με μεγαλύτερη συχνότητα. Ωστόσο η μυθοπλασία είναι το όχημα για να ξεδιπλωθούν τα σοβαρά που κρύβονται κάτω από αυτή, πάντα σε συνδυασμό με τη αναγνωστική απόλαυση η οποία επιτυγχάνεται κυρίως μέσα από τη γλώσσα.

«Σηματοδοτούσε την κερήθρα του πιο γλυκού και αμαρτωλού έρωτα, την κυφέλη που τον έκλεισε εντός της και αχολογούσε το βουβούνισμα των μελισσών της ωσάν τις μελωδικές φωνές των πιο σεβνταλήδων αγγέλων». Αυτά τα λόγια χρησιμοποιείτε για να παρουσιάσετε το Καλντερίμι στους διαδικτυακούς σας φίλους. Ο έρωτας ναι, είναι γλυκός και αμαρτωλός. Η μέλισσα μας δίνει το μέλι. Αν μας τσιμπήσει όμως, μπορεί να μας πάρει τη ζωή. Είναι επικίνδυνος ο έρωτας αν “σε μεθύσει”;

Ο έρωτας είναι η πεμπτουσία των συναισθημάτων. Είναι η ομορφιά και το ξεγέλασμα της φύσης για να διαιωνίζεται. Πάνω σε αυτό το ξεγέλασμα στέκεται όλος ο κόσμος. Έγραφα στο μυθιστόρημά μου «Ιμαρέτ» ότι όλα είναι ζωή. Ακόμη και ο πόνος. Ό,τι σε κάνει να νιώθεις, και πιο πολύ ό,τι σε αρπάζει με δύναμη. Διαλέγει, λοιπόν, κανείς: Να κινδυνέψει κι ας καεί ή να ζήσει μια ήσυχη και συμβιβασμένη ζωή. Διευκρινίζω μόνο ότι ο έρωτας πρέπει να πατάσσεται όταν υπάρχουν παιδιά. Εκεί, για μένα, υπερισχύει η ευθύνη απέναντι στα παιδιά. Εκεί ο ανεκπλήρωτος έρωτας ας μετατραπεί σε μέγα πόνο. Κι αυτό ζωή είναι.

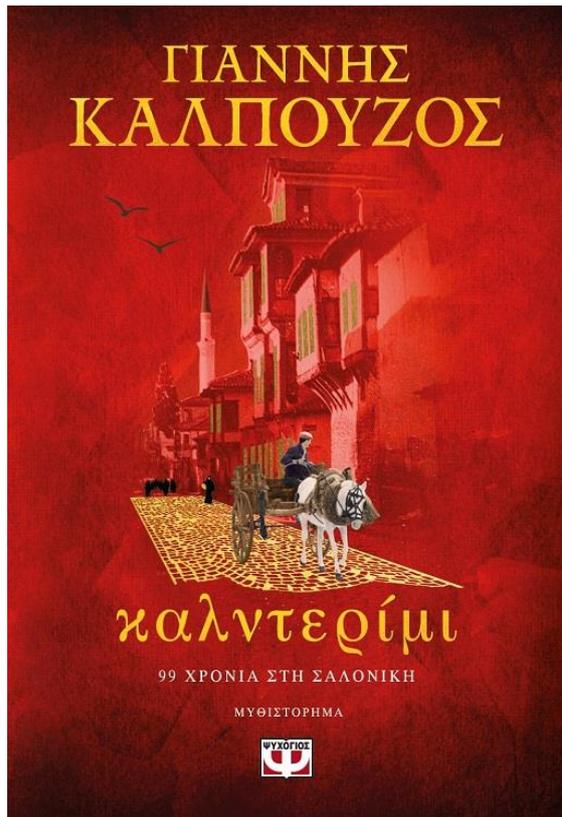
Και σ’ αυτό το μυθιστόρημα, μας ταξιδεύετε στο παρελθόν, σε μία πόλη που κανείς μας δεν έχει γνωρίσει πως ήταν, αλλά ο καθένας μπορεί να τη φανταστεί μέσα από τη διήγηση. Έχει τελικά το παρελθόν κοινά σημεία με το σήμερα της Θεσσαλονίκης;

Τότε είχε εντελώς άλλο χαρακτήρα από τον σημερινό. Και μόνο το γεγονός ότι πολυπληθέστερη φυλή ήταν οι Εβραίοι, δεύτερη οι μουσουλμάνοι, με τους μισούς να είναι ντονμέδες, δηλαδή εξισλαμισμένοι Εβραίοι, και τρίτη φυλή οι Έλληνες, αρκεί για να το αντιληφθεί κανείς. Οι συνοικίες ήταν χωρισμένες ανά φυλή, με ελάχιστες εξαιρέσεις, είχαν ξεχωριστά σχολεία, συλλόγους, νοσοκομεία και βεβαίως χώρους λατρείας. Ψήγματα αναλογιών με το σήμερα υπάρχουν σε σχέση με τους οικονομικούς μετανάστες ή και με όσους συνεχίζουν να

εποφθαλμιούν τη Μακεδονία και να αμφισβητούν την ελληνικότητά της. Έμειναν και να θυμίζουν την παλιά εποχή τα ρωμαϊκά και βυζαντινά μνημεία και τα λιγιστά κτίσματα της οθωμανικής περιόδου. Επίσης τα αόρατα, όσα έχουν καταχωριστεί ως συλλογική μνήμη στους Θεσσαλονικείς μέσα από τις προφορικές διηγήσεις ή και τις μελέτες τους. Έμειναν και μεγάλα κομμάτια της Απάνω Πόλης και εν μέρει τα Λαδάδικα να θυμίζουν τη Θεσσαλονίκη εκείνων των χρόνων. Παραμένει και η ευρύτερη τοπιογραφία, αυτή η εξαισία ομορφιά του Θερμαϊκού Κόλπου με τον πατριάρχη Όλυμπο στο βάθος και κοντύτερα τη θωριά του Χορτιάτη.

Το νέο σας βιβλίο, παρουσιάζεται σ' όλη την Ελλάδα. Σας φαντάζομαι με μία βαλίτσα στο χέρι. Πόσο γλυκά είναι τα ταξίδια όταν γνωρίζεις ότι θα συναντήσεις από κοντά το κοινό σου;

Ευτύχισα, μέσα από τα βιβλία μου, να έχω φίλους σχεδόν σε όλη την Ελλάδα κι αυτό το θεωρώ μέγα πλούτο. Με κάθε καινούργια έκδοση επί δύο τρεις μήνες είμαι όντως με μια βαλίτσα στο χέρι, σχεδόν κάθε μέρα και σε άλλη πόλη. Είναι άκρως συγκινητικές οι συναντήσεις με τους αναγνώστες, ενώ ταυτόχρονα μου προσφέρουν δύναμη. Επανερχονται οι στιγμές στον νου μου αργότερα, εκείνες τις ατέλειωτες ώρες της νύχτας, τότε που παλεύω μονάχος μου να γεννηθεί το νέο πόνημά μου, τότε που πολλές φορές απογοητεύομαι ή και λιποψυχώ, και αμέσως αναθαρρώ, αναγεννιέμαι. Ασφαλώς είναι και τραυματικές κάποιες επισκέψεις μου σε διάφορους τόπους. Αγαπημένοι φίλοι δεν υπάρχουν πια στη ζωή και πληγώνομαι. Όμως είπαμε, όλα ζωή είναι.

Από το οπισθόφυλλο του βιβλίου
Δύο άγνωστοι απειλούν με μαχαίρι
και πιστόλι τον Παράσχο. Έχουν
απαγάγει την κόρη του και απαιτούν
ο γιος του να ελευθερώσει τον
κομιτατζή Ασάν Τάνο. Σε παράλληλο
χρόνο ο παππούς Αντίπας ζει με την
ανάμνηση της αινιγματικής
Ρωξάνης.

Το κυνήγι της ευτυχίας, το λίγο που
γεμίζει μια ζωή, η μεταμόρφωση
μιας πόλης, τα όνειρα και οι
ψευδαισθήσεις τριών γενιών, που
πορεύονται όπως καθορίζουν τα
βήματά τους οι γυναίκες – σύζυγοι,
ερωμένες, μητέρες, κόρες, αδελφές...
Κι όλα έχουν ως φόντο τη
βαβυλωνία φυλών και γλωσσών κι
εν γένει τη συνταρακτική ιστορία
της Θεσσαλονίκης από τα τέλη του
19ου αιώνα έως τις δύο πρώτες
δεκαετίες του 20ου, με τις μνήμες να

συμπληρώνουν κύκλο ενενήντα εννέα χρόνων.

Οι ήρωες σμίγουν με νταήδες, τυχοδιώκτες και αδελφικούς φίλους, ενώ στο
προσκήνιο εναλλάσσονται συμμορίες, χοροεσπερίδες, καφέ σαντάν,
χαμαιτυπεία, πόρνες, κατάσκοποι, βομβιστικές επιθέσεις, πυρκαγιές...

Πότε βλέπουν τ' αστέρια να σπιθίζουν, πότε τραντάζονται στο καλντερίμι
της ζωής και πότε φλέγονται στο καμίνι της εκδίκησης, της προδοσίας, των
ηθών, της απώλειας, του μίσους, του εθνικισμού, του χρήματος, μα και στον
ξέφρενο χορό του έρωτα.

Ο Γιάννης Καλπούζος γεννήθηκε το 1960 στο χωριό Μελάτες της Άρτας. Έχει
γράψει τα μυθιστορήματα: IMAPET, το οποίο τιμήθηκε το 2009 με το Βραβείο
Αναγνωστών του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου και έχει μεταφραστεί στα
πολωνικά, στα τουρκικά, στα αραβικά, στα αγγλικά και στα αλβανικά, ΣΑΟΣ,
ΑΓΙΟΙ ΚΑΙ ΔΑΙΜΟΝΕΣ, ΟΥΡΑΝΟΠΕΤΡΑ, Ο,ΤΙ ΑΓΑΠΩ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΟ ΣΟΥ, ΡΑΓΙΑΣ,
ΣΕΡΡΑ, το οποίο τιμήθηκε με το Πρώτο Βραβείο Μυθιστορήματος
Μικρασιατικού Περιεχομένου για τα έτη 2016-2018 και έχει μεταφραστεί στα
αλβανικά, ΓΙΝΑΤΙ και ΕΡΑΝ, τα οποία τιμήθηκαν με το Βραβείο Βιβλιοπωλείων
Public 2019 και 2021 αντίστοιχα. Το IMAPET κυκλοφορεί διασκευασμένο σε
εφηβικό μυθιστόρημα, με εικονογράφηση του σκηνογράφου Αντώνη Χαλκιά.
Επίσης έχει γράψει ποιητικές συλλογές, οι οποίες εμπεριέχονται στον τόμο
ΠΟΙΗΣΗ 2000-2017, στίχους για 80 τραγούδια και τη συλλογή διηγημάτων
ΚΑΠΟΙΟΙ ΔΕΝ ΞΕΧΝΟΥΝ ΠΟΤΕ.